

peu del forn. De més: sucre? Feina de dies per a trobar-ne; ous? És ben difícil heure'n; farina ¿qui en té?» (Foix, 1937: p. 39). És en aquest instant quan, per manca de mantega, a la pastisseria comencen a elaborar croissants amb llard de porc. Foix també adverteix de la davallada de clientela als establiments «l les botigues, buides com un bagul per estrenar, són víctimes de les teranyines» (Foix, 1938: p.49).

La gestació de tres obres cabdals per a la literatura catalana

Aquest recull ens és testimoni de la gestació de tres obres cabdals de Fòcius: *Sol, i de dol* (1947); *Les irrealms omegues* (1949) i *Onze Nadals i un Cap d'Any* (1960). De les quals, Foix n'esmena els tràmits de publicació i d'edició al nostre país sota el segell de L'Amic de les Arts, així com també les ressenyes i la recepció que aquestes obtingueren.

Darrerament, l'edició fineix amb un annex on s'apleguen reproduccions de postals nadalenques que J.V. Foix va trametre a Joan Gili; la traducció dels versos de Foix a l'anglès, a cura del propi Gili i un llibret distribuït pel llibrer Joaquim Estrems amb un conjunt de crítiques a l'obra *Sol, i de dol* (1947), que duia per objecte promocionar la publicació del següent volum que aquell any eixia al Carrer Pelai, 46: *Les irrealms omegues* (1949).■

JOAN RUIZ GEGÚNDEZ

La revolta de Cramòvia i altres contes

DAVID VILA ROS
Voliana Edicions
Barcelona 2021
154 pàgines

David Vila i Ros, apassionat de la llengua i de la literatura, ens fa avinent un nou recull de contes (publicat per Voliana Edicions, una editorial que, gràcies a les inclinacions personals per aquest gènere de l'editor Jordi Solé i Camardons, s'està fent puntera en la promoció del conte com a gènere). Vila ja n'hi havia publicat un parell més, a la mateixa editorial.

Aquest tercer recull incideix en alguns aspectes dels precedents, però també aporta novetats interessants. Els contes que integren aquest volum tenen una varietat considerable, que oscil·laria entre el conte curt i l'aforisme, passant pel microrelat. En les tres configuracions literàries, David Vila i Ros se'n surt amb escreix.

Dins l'aforisme (o potser el microrelat?), Vila ens amolla sentències tan contundents com aquesta: «Voliem fer la revolució, però ens agradava massa el peix. Al cove.» Es pot condensar en menys paraules i, d'altra banda, amb més contundència l'exposició de la majoria dels mals que han afectat el moviment nacional català durant aquestes últimes dècades? S'ha de tenir un gran domini no solament del llenguatge, sinó també de la conceptualització pura, per a dur a terme aquests exercicis extraordinaris.

Dins l'àmbit del microrelat, l'autor ens mostra construccions tan impactants com aquesta, que també val més que moltes explicacions de la relació dialèctica entre l'individu i la societat: «En quatre dies hem bastit un imperi on mai no es pon la lluna, amb bons i dolents, himnes èpics i llibres sagrats, perfums encisadors i secrets d'estat. I ara ens toca defensar-lo dels bàrbars de fora i dels monstres de dins. I ho farem perquè tu i jo ja no som tu i jo. Tu i jo som nosaltres. I som un imperi.»

De vegades, interpel·la directament, sense embuts i sense floritures: «No t'adones que els carrers són en flames perquè tu els encens?» D'altres mostra un aire filosòfic que pràcticament ens porta als pre-socràtics, amb una sagacitat punyent: «A voltes ens cal endinsar-nos en les més pregones fondàries per entendre qui som realment. I, paradoxalment, quan en sortim, ja no som ben bé la mateixa persona.» I, encara, en altres ocasions, senzillament celebra la vida: «Un soroll sec i l'ascensor s'atura. Sí, ens hem quedat tancats en poc més de dos metres quadrats. Però ens mirem als ulls i entenem que, quan una porta es tanca, se'n pot obrir una altra. I somriem.»

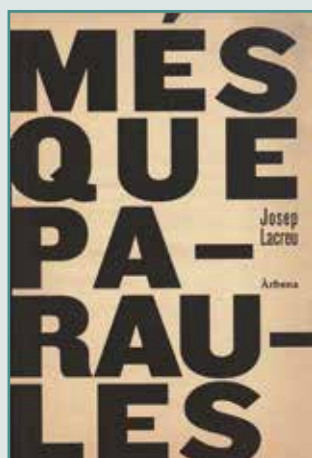
Al llarg del volum hi planen tota una pila d'elements que ens lliguen directament amb l'actualitat, amb els fets més punyents de la història del nostre país, sota els efluvis d'una imaginària Cramòvia. Aquests fets actuals, de punyent i rabiosa actualitat, s'entrecreuen amb elements fantasiosos, i fins i tot onírics, afavorits per la referència imaginària a un país inexistent. A uns països inexistent. Cramòvia i Verídia. Fins i tot hi surten noies que estudien Filologia Veridiana o Filologia Cramoviana. Però ja ens entenem. Com amb allò del peix al cove.

He dit al principi que en David Vila i Ros és un apassionat de la llengua. Es tracta d'una bona base per a conrear la literatura. De fet, ha tengut responsabilitats i activisme dins la CAL, la Fundació Reeixida, els Tallers per la Llengua i Òmnium Cultural. La seua tasca en pro de la normalització de l'ús públic del català ha estat i és notòria i permanent. I, encara, a banda de la passió per la llengua i per la literatura, crec que hi hem d'afegir, necessàriament, la passió pel país, per la nació, pels Països Catalans, sense la qual no hi hauria fuel suficient perquè les altres dues reeixissin amb força i energia.

No puc acabar aquesta ressenya sense fer referència a l'edició, acurada i professional, que Edicions Voliana ens presenta d'aquest nou recull de contes. De la seua lectura se'n traurà plaer, incitació a pensar i idees sempre estimulants. No us la perdeu!

BERNAT JOAN I MARÍ

Més que paraules

LACREU, JOSEP
Ed. Àrbena
València 2018
282 pàgines

Josep Llacreu Cuesta (Burjassot, 1956) és un gramàtic valencià que va fer un brillant exordi amb el seu *Manual d'ús de l'estàndard oral* (editat onze vegades a partir de 1990); després ha publicat altres obres, ha estat professor universitari i treballa a l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. Des del 2016 col·labora amb articles de divulgació lingüística dins la versió digital del diari *Levante-EMV*. Una primera part d'aquests articles la va recollir en forma de llibre sota el títol *Pren la paraula* (2017) i ara n'ha publicada una segona part amb el títol *Més que paraules*. És d'aquest segon volum (més recent) que fem ací una ressenya.

Primerament hem de dir que Josep Llacreu té uns grans coneixements, molta erudició i sap expressar-se amb traça, amb nervi, amb humor; és a dir, que fa una divulgació que podem qualificar d'alta i amena. Dóna molta informació i el lector hi aprèn moltes coses.

L'objectiu dels seus articles el resumeix ell mateix a la p. 182 del volum que ressenyem: «Hem de reconstruir la llengua amb respecte per la nostra tradició lèxica i pels parlants que han sabut preservar-la